

Hydrology (CT2310)

dr. M. Bakker

Lezing 'Geohydrologie'

Blof

Harder Dan Ik Hebben Kan

Het regent harder dan ik hebben kan

Harder dan ik drinken kan

Het regent harder dan de grond aan kan

Harder dan ik hebben kan

Geohydrologie

CT 2310

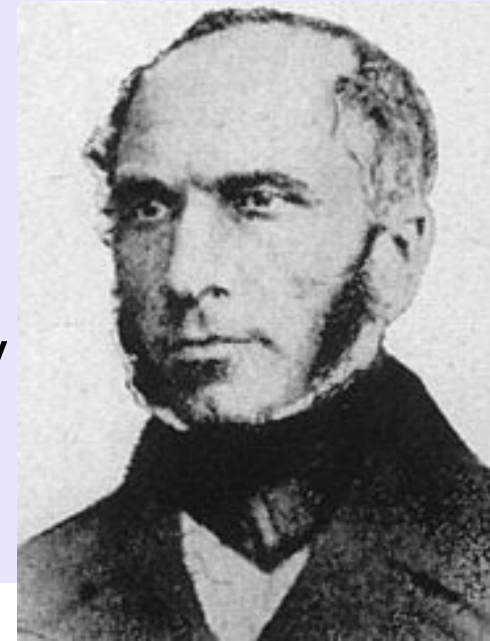

Mark Bakker

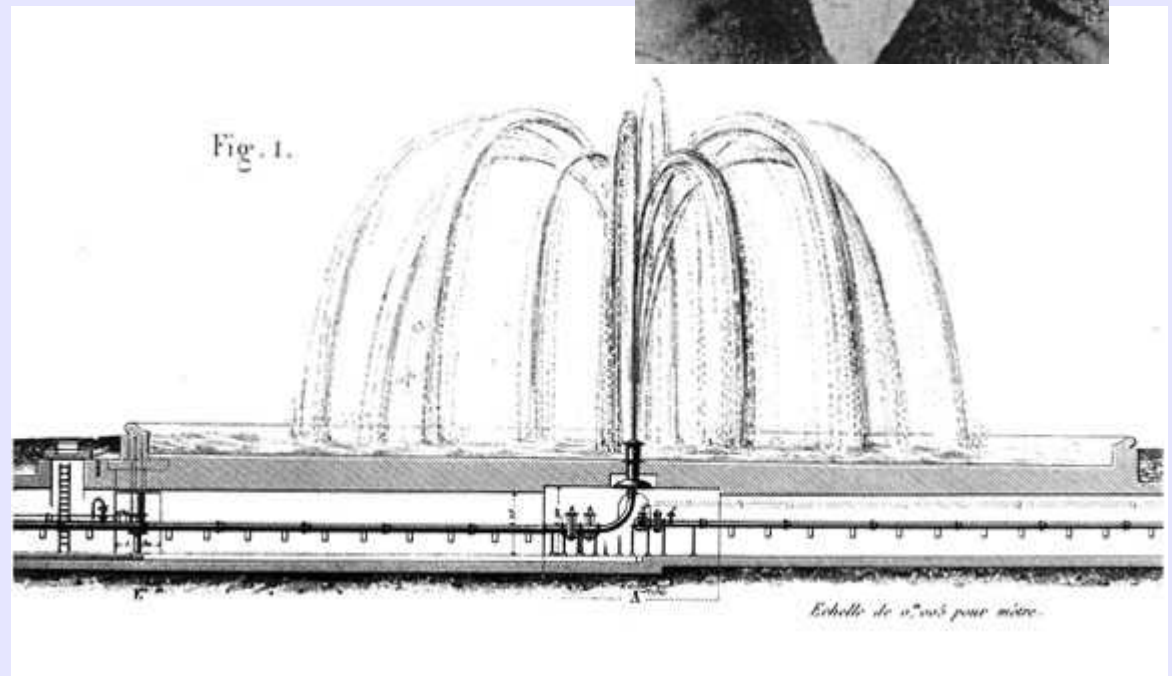
**Water Resources Section
Civil Engineering, TU Delft
mark.bakker@tudelft.nl**

Room 4.92.1

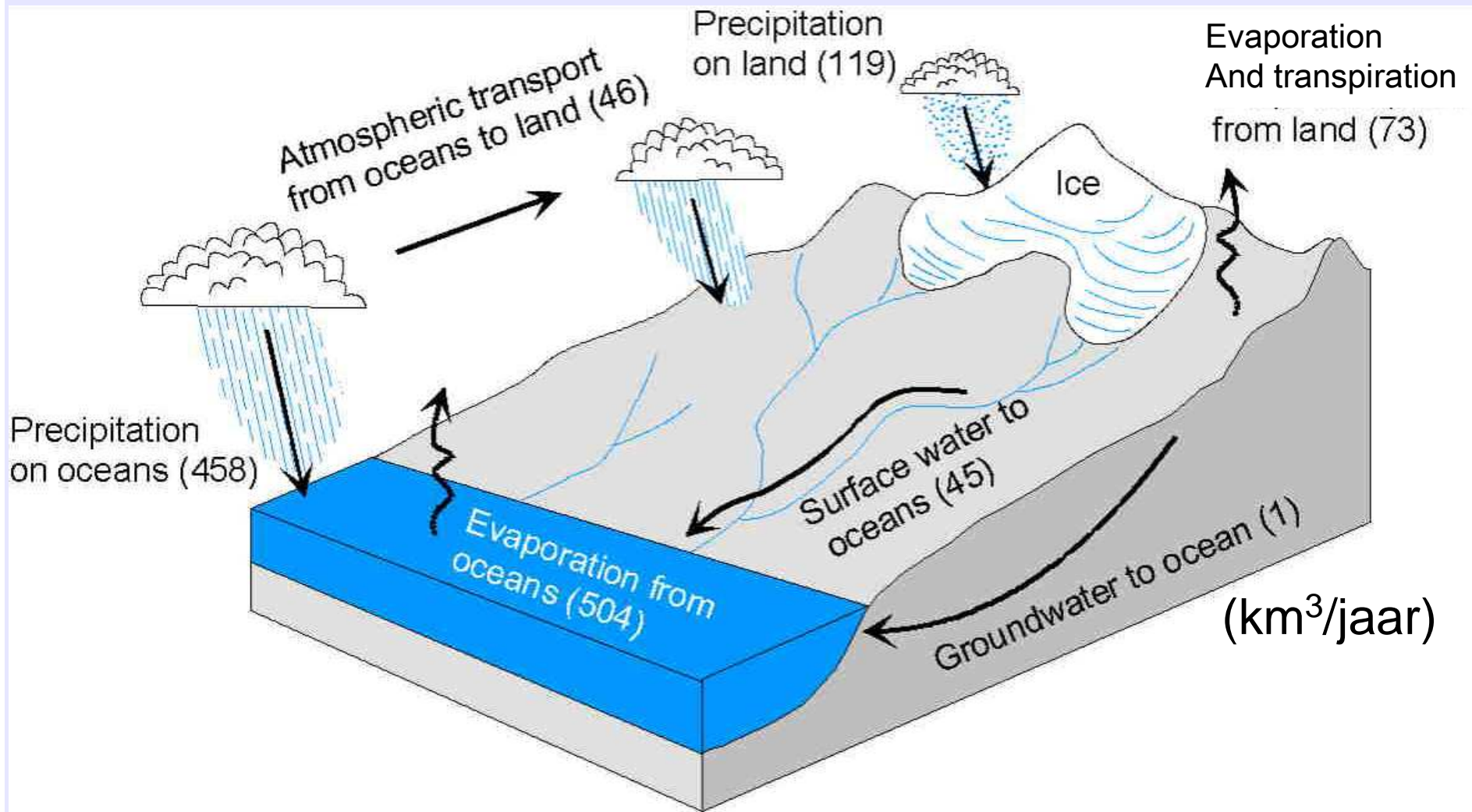
Henry Darcy

Fountains of Dijon

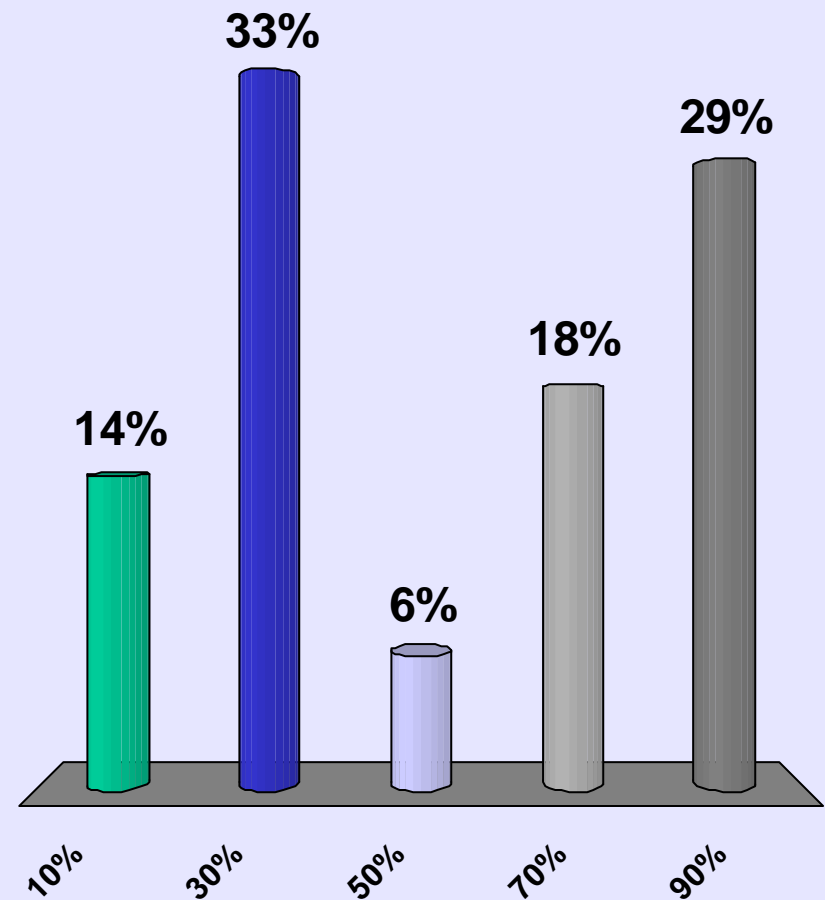

Een belangrijk deel van de neerslag wordt afgevoerd via het grondwater

Welk percentage van het zoete water op aarde zit in het grondwater?

1. 10%
2. 30%
3. 50%
4. 70%
5. 90%

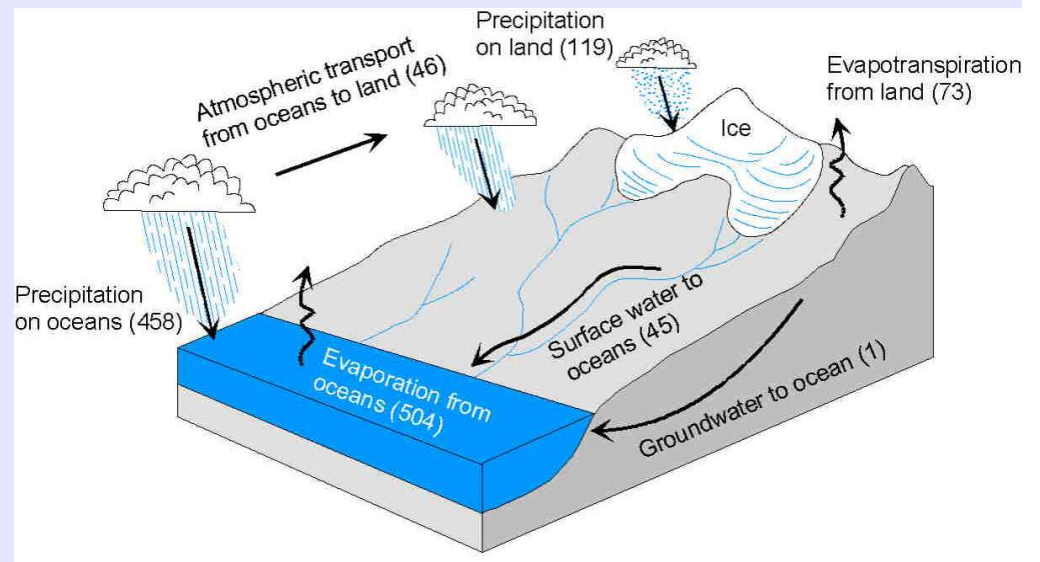

Verdeling zoet water op aarde

69.6% (en dalende) ijs en sneeuw

30.1% grondwater

0.3% rivieren en meren

Grondwater wordt gebruikt voor drinkwater, industrie, en landbouw

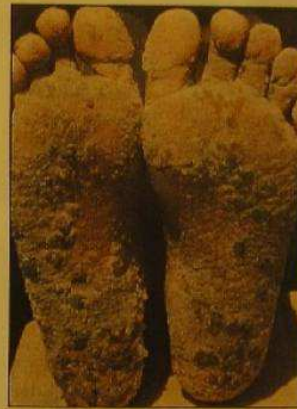
central pivot systems

Standaard vragen zijn: hoeveel? wat voor kwaliteit? waar vandaan? wat is het effect of de omgeving?

India's Spreading Health Crisis Draws Global Arsenic Experts

Bangladesh

JADAVPUR UNIVERSITY

West Bengal have been hit hard by arsenic contamination along the Indian-Bangladeshi border. (Above, Right)

Anderson/U.S. Geological Survey

Warning motorists of subsidence hazard was installed after an earth fissure damaged Snyder Hill in Pima County, Arizona, 1981.

Verlaging van grondwaterstanden heeft allerlei vervelende gevolgen

Verdroging van vegetatie

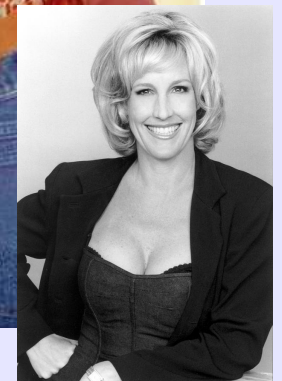
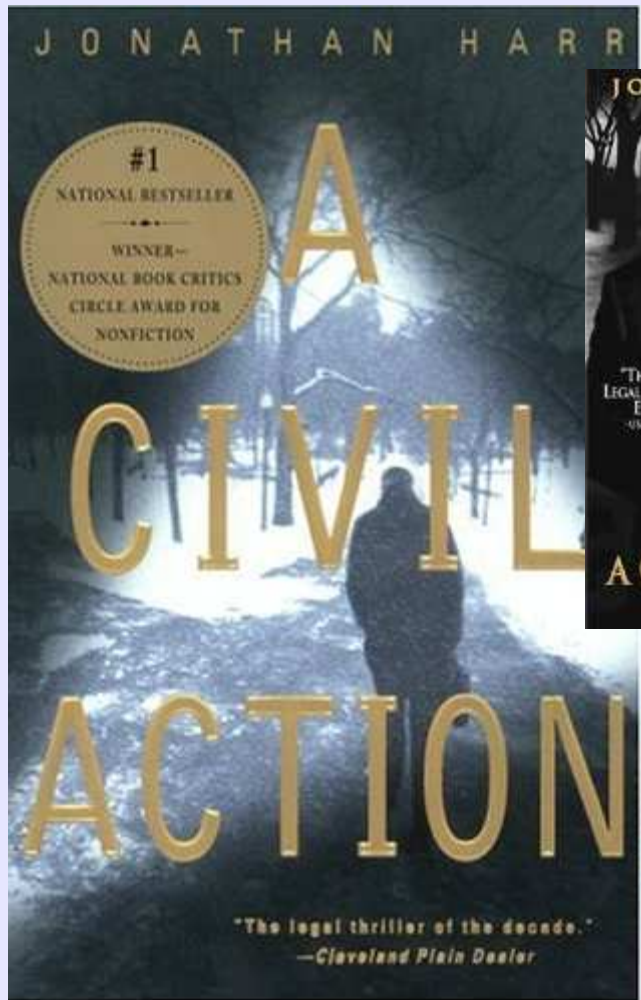

Verzakte huizen t.g.v. Paalrot, wat weer een gevolg is van verlaagde grondwaterstanden

Vervuild grondwater nabij graanpakhuizen in de Midwest USA

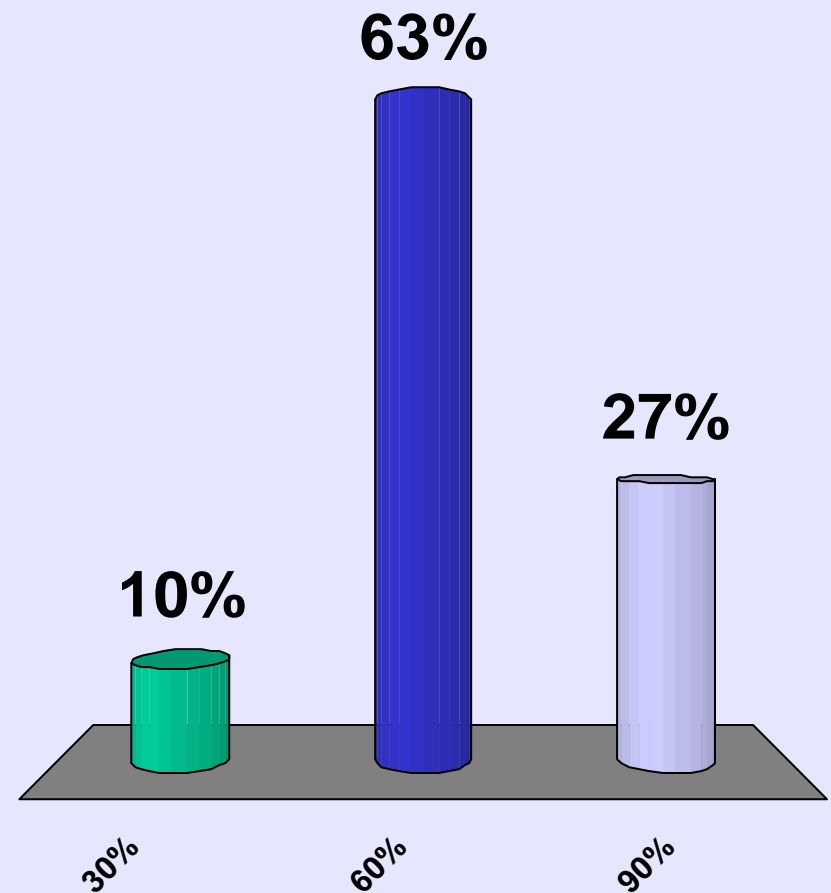

Boeken en films over de effecten van grondwater vervuiling

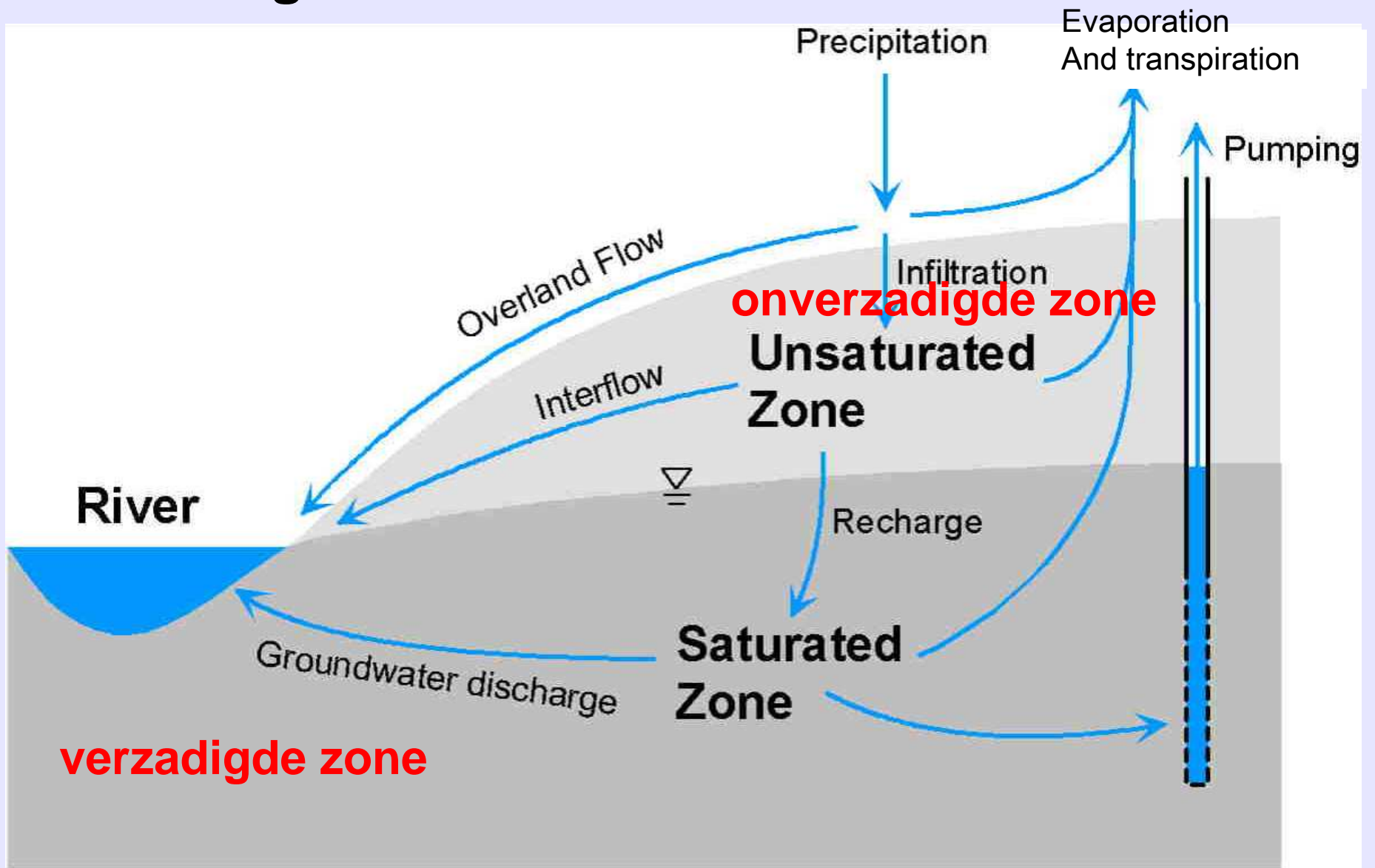
Welk percentage van het nederlands drinkwater komt uit het grondwater?

1. 30%
2. 60%
3. 90%

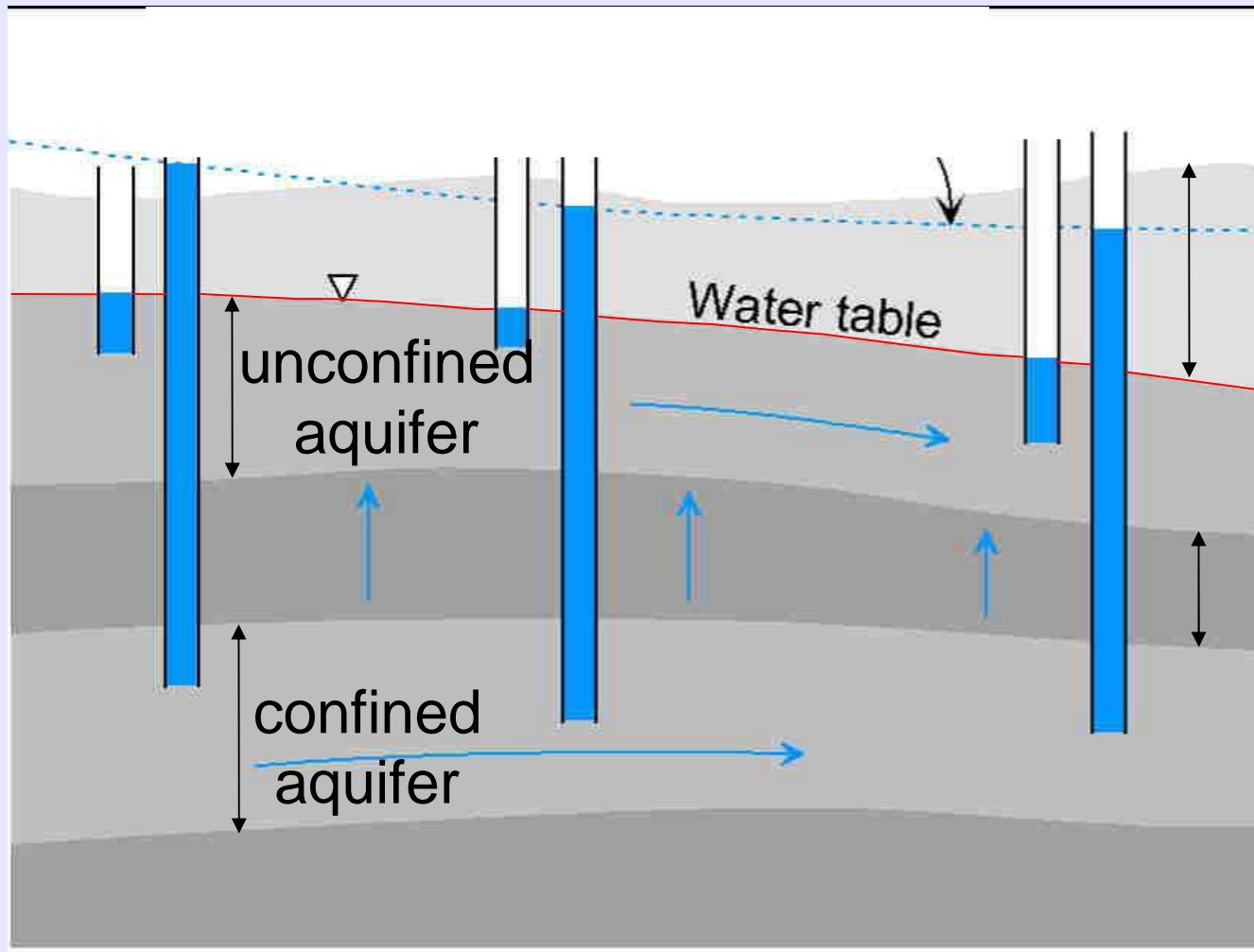

Neerslag bereikt de verzadigde zone via de onverzadigde zone

De ondergrond is opgebouwd uit watervoerende pakketten en slecht-doorlatende lagen

onverzadigde
zone

→ grondwater
spiegel

scheidende laag
weerstandslag
aquitard

Een artesische put

Water in een confined aquifer staat onder zo'n grote druk dat het via een put vanzelf naar het oppervlak stroomt

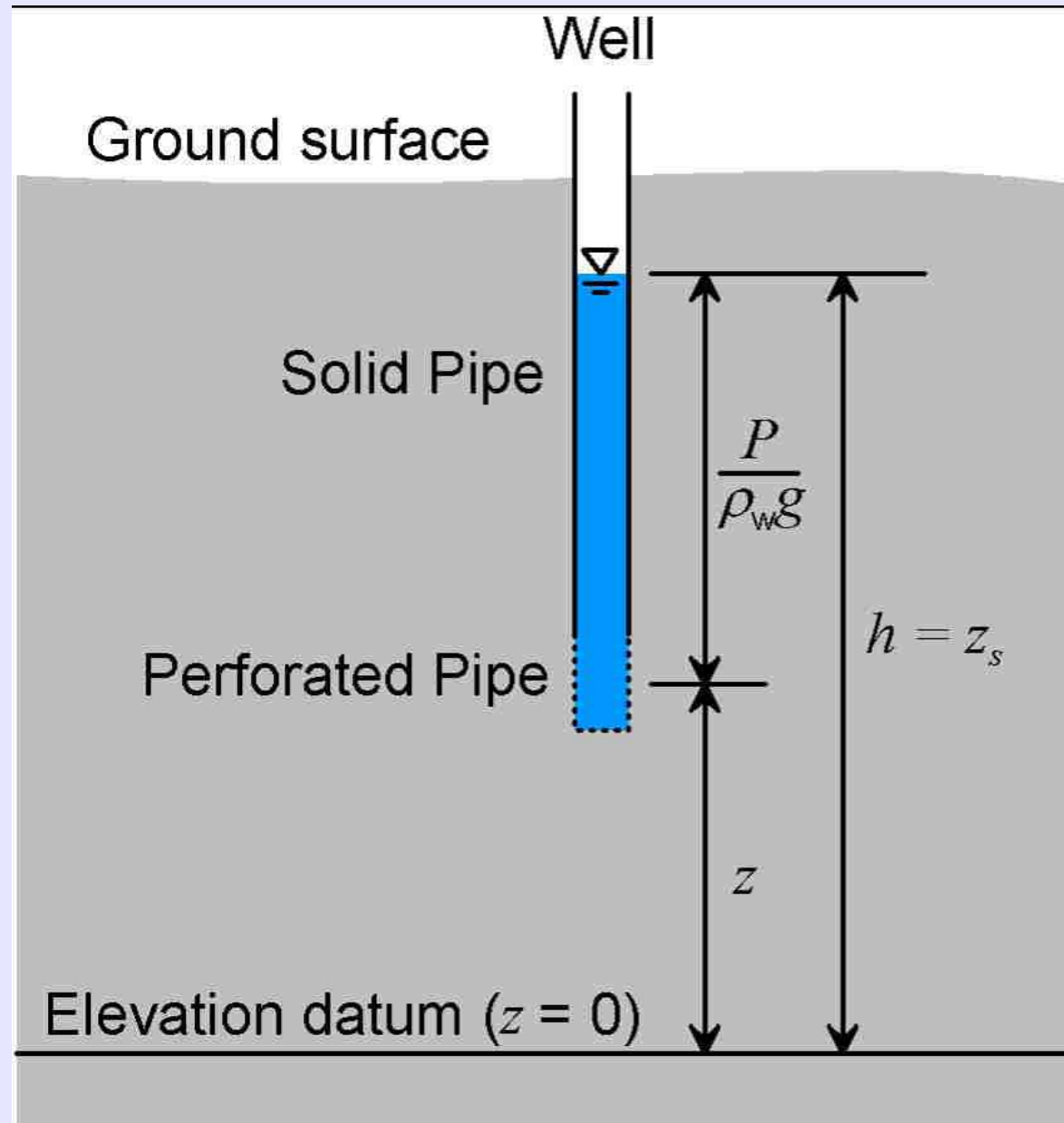
Dit gebeurt niet op veel plekken (meer)

Stijghoogte wordt gemeten in een peilbuis (of stijgbuis)

stijghoogte of
(hydraulic) head

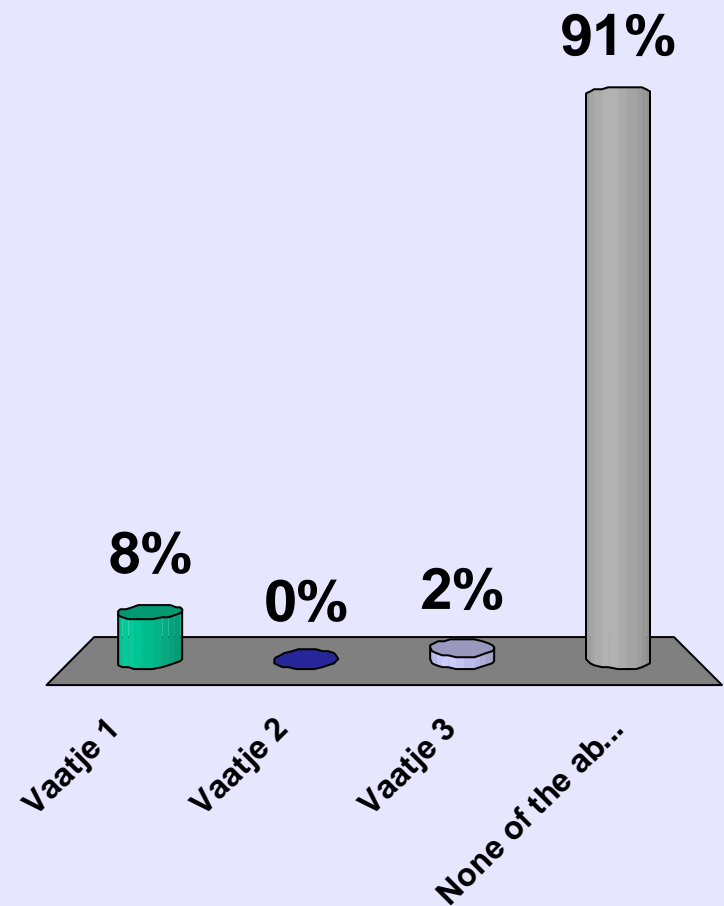
$$h = \frac{p}{\rho_w g} + z$$

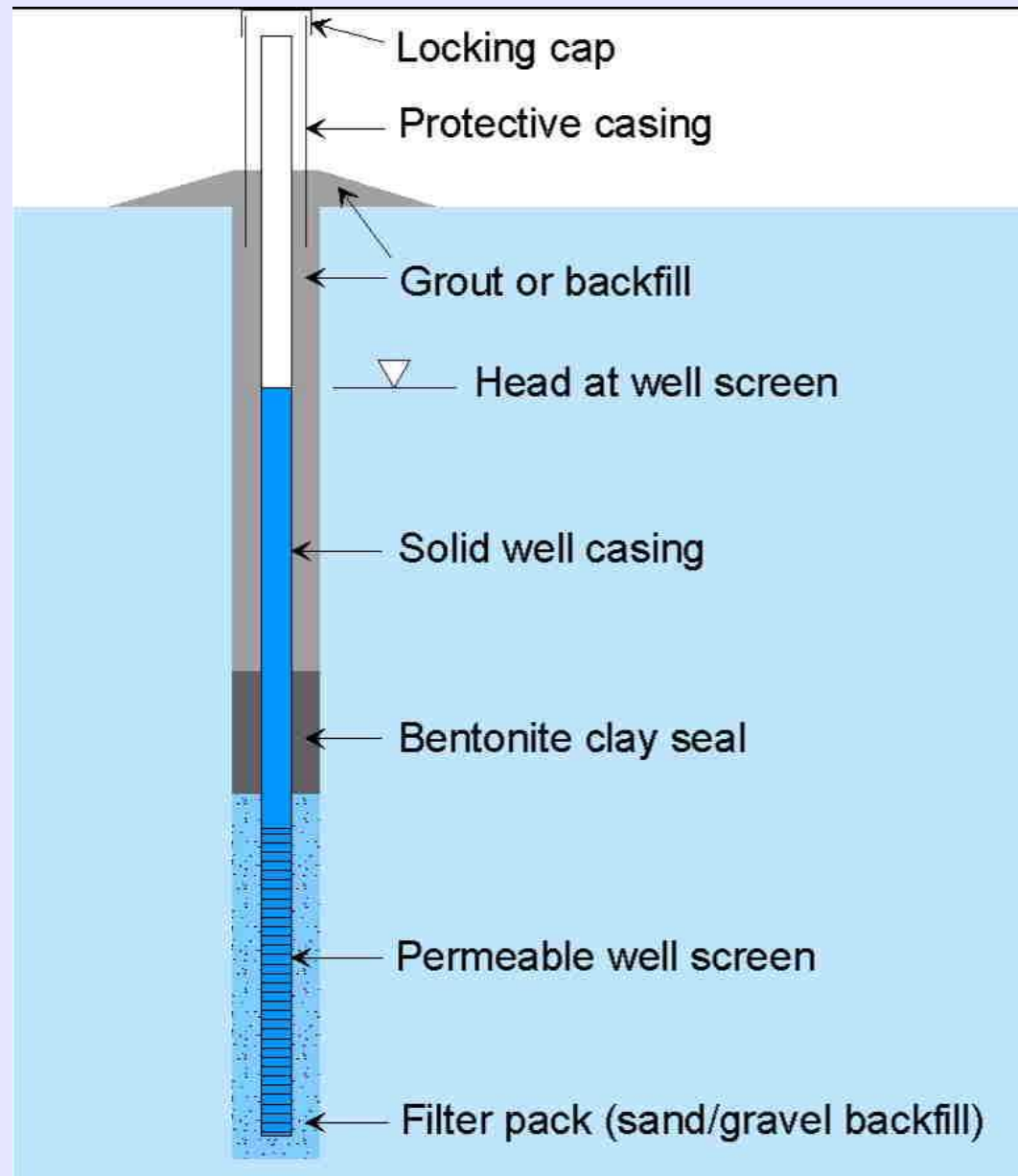

Bij welk vaatje is de druk op de bodem het hoogst? (zie bord)

1. Vaatje 1
2. Vaatje 2
3. Vaatje 3
4. None of the above

Installatie van een observatie buis of put

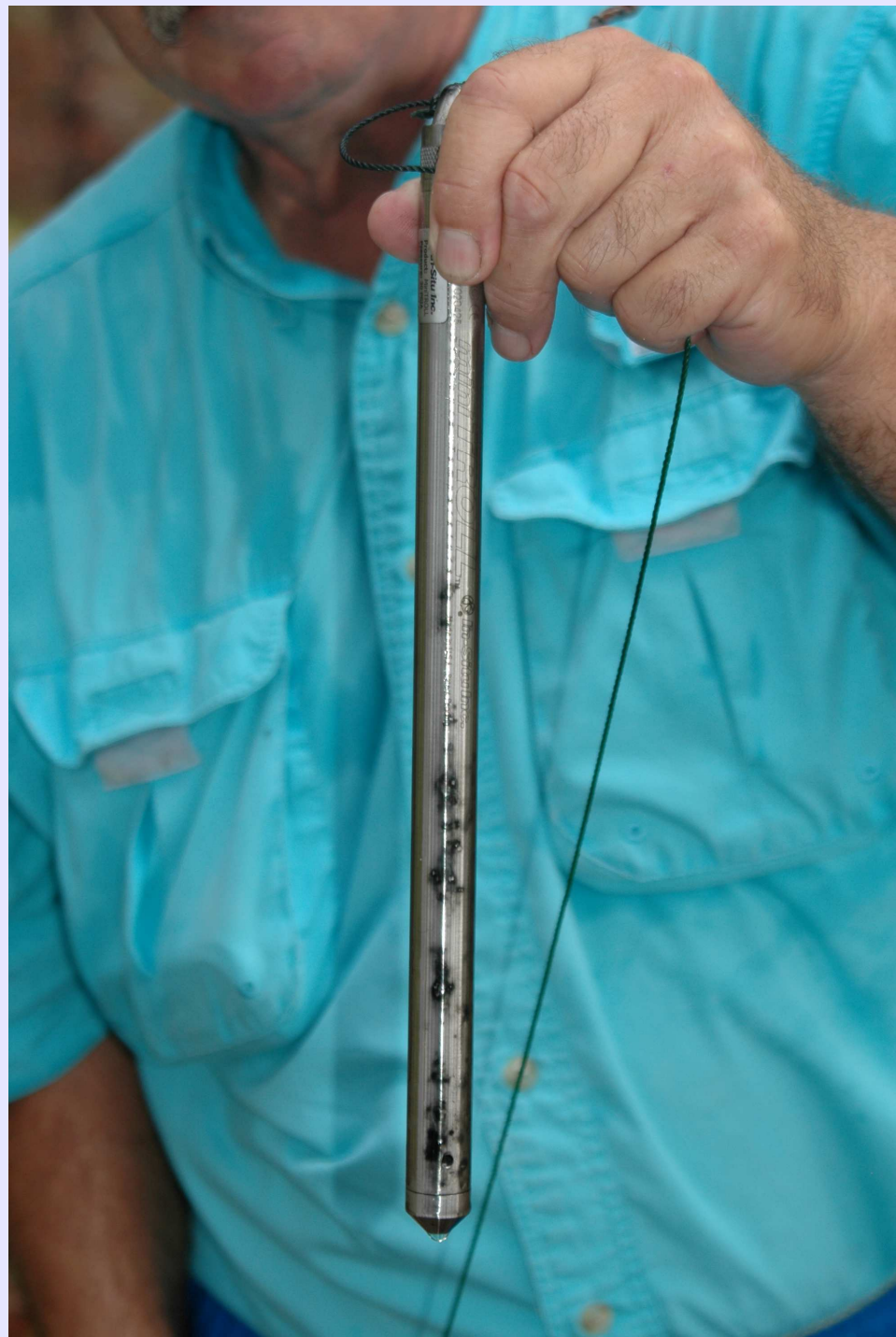

Voor grotere putten heb je een boorinstallatie nodig

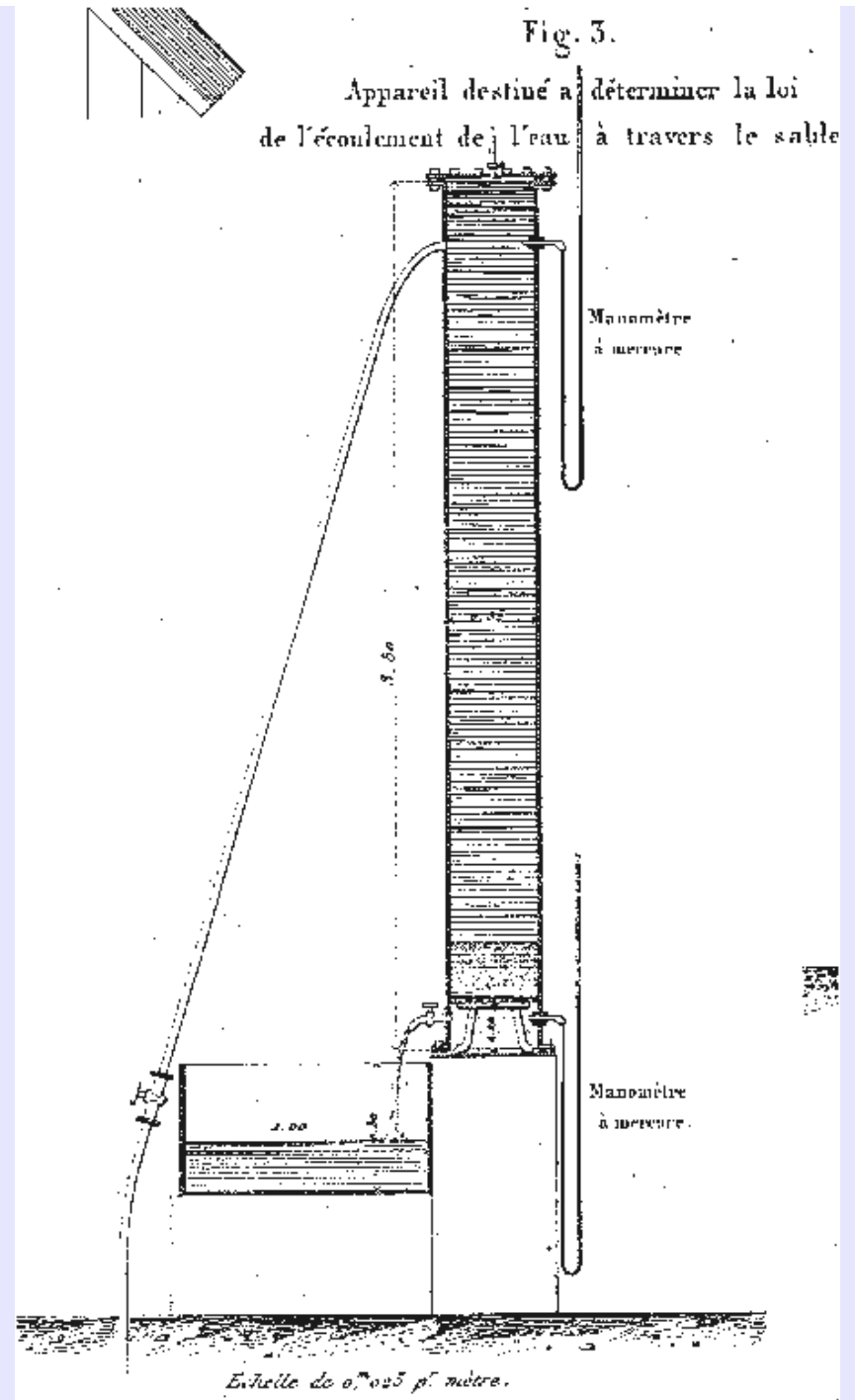

**Grondwater stroomt
van hoge stijghoogte
naar lage stijghoogte.**

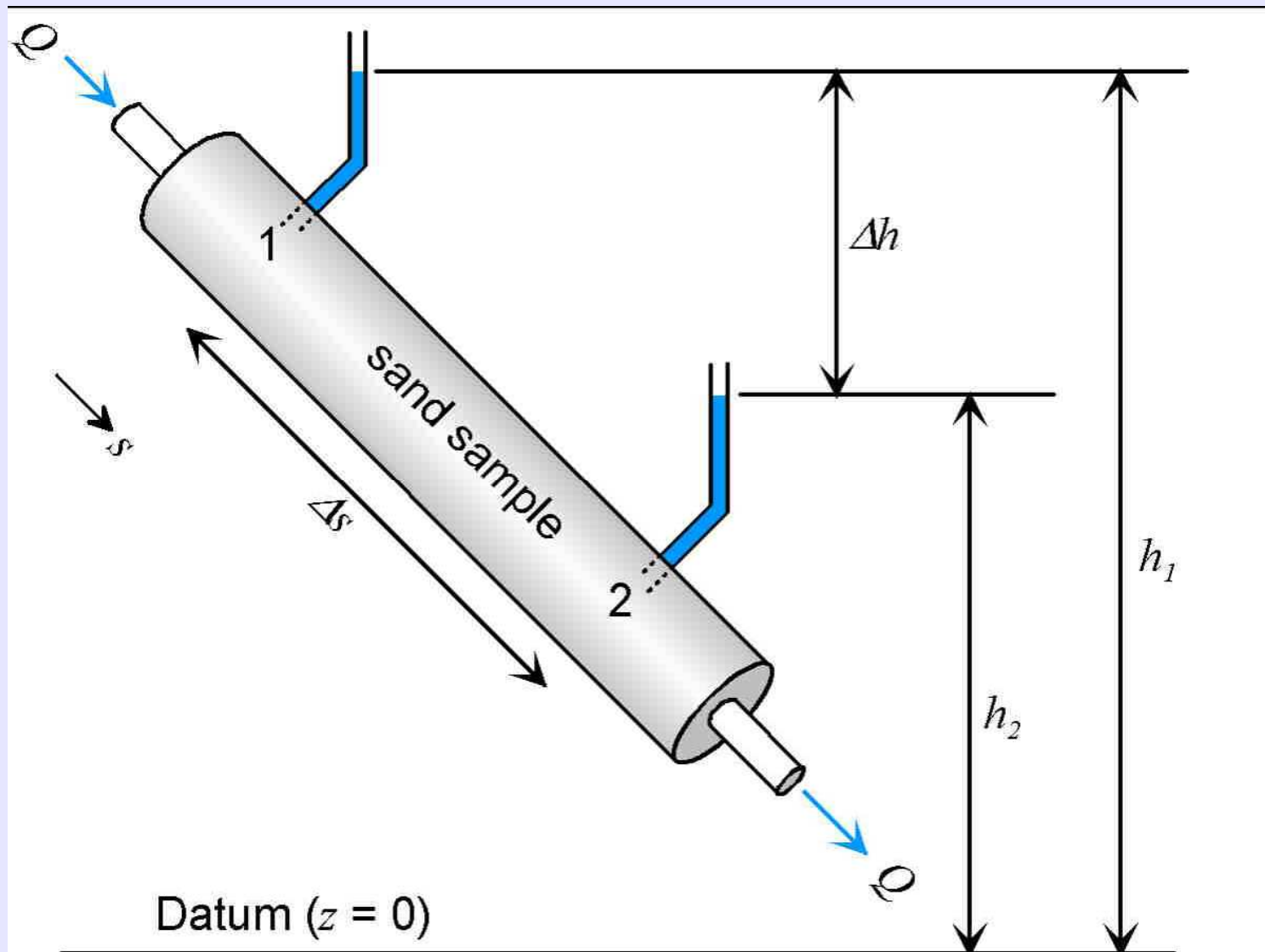
**Maar hoeveel
water stroomt er?**

Henry Darcy
1856

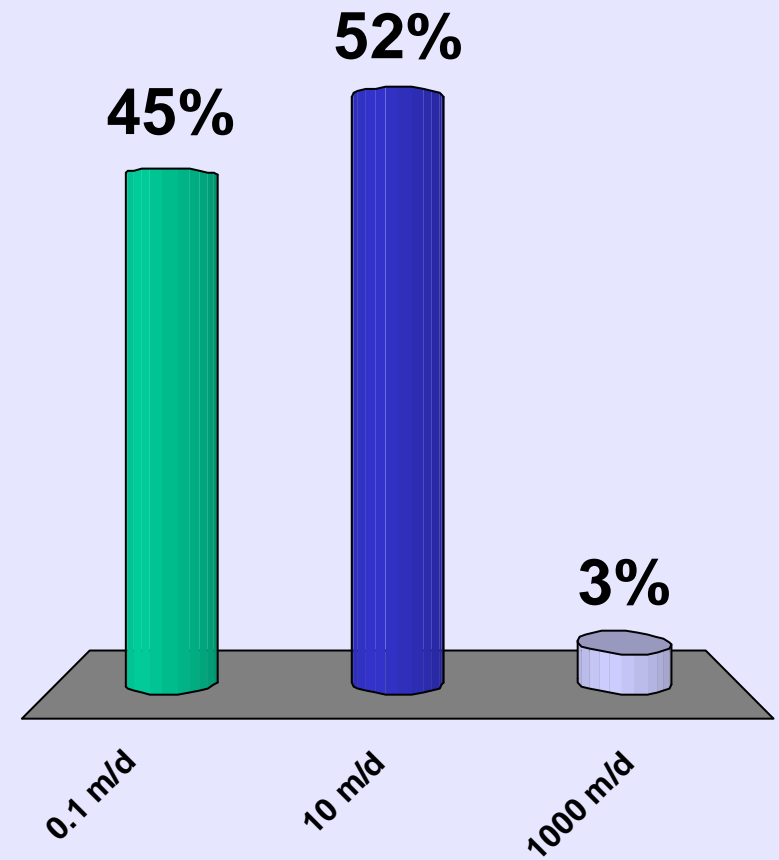

Darcy experiment: Meet het debiet dat door een grondmonster stroomt

Wat is een redelijke doorlatendheid van zand?

1. 0.1 m/d
2. 10 m/d
3. 1000 m/d

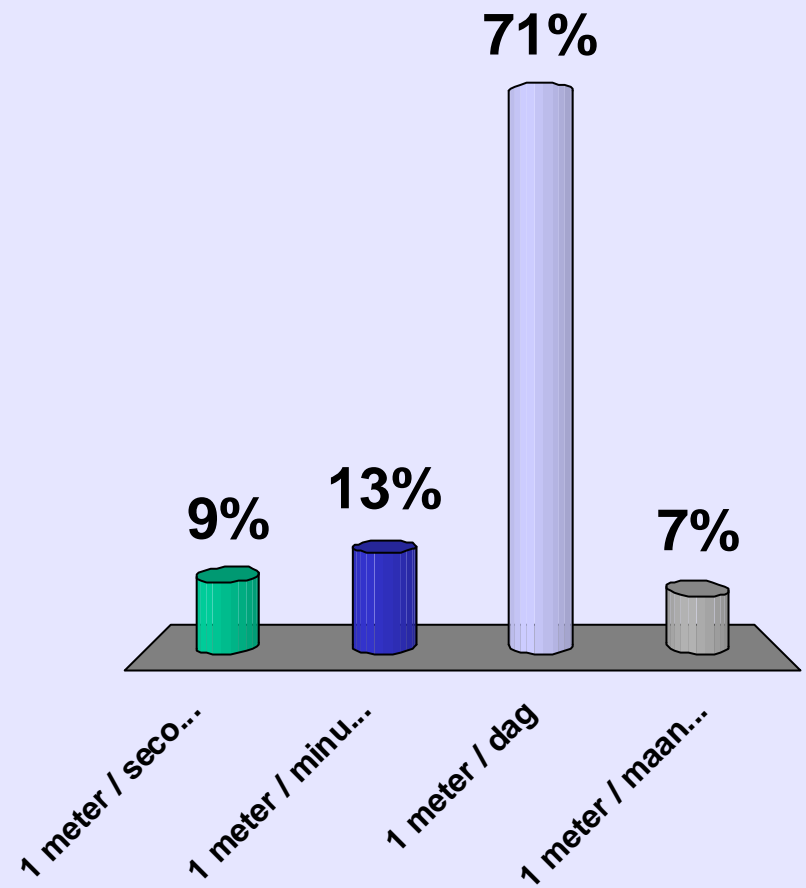

Doorlatendheid in meter per dag (m/d)

Materiaal	k (m/dag)
Klei	< 0.0001
Zanderige klei	$0.0001 - 0.001$
Veen	$0.0001 - 0.01$
Silt	$0.001 - 0.01$
Heel fijn zand	$0.1 - 1$
Fijn zand	$1 - 10$
Grof zand	$10 - 100$
Zand met grind	$100 - 1000$
Grind	> 1000

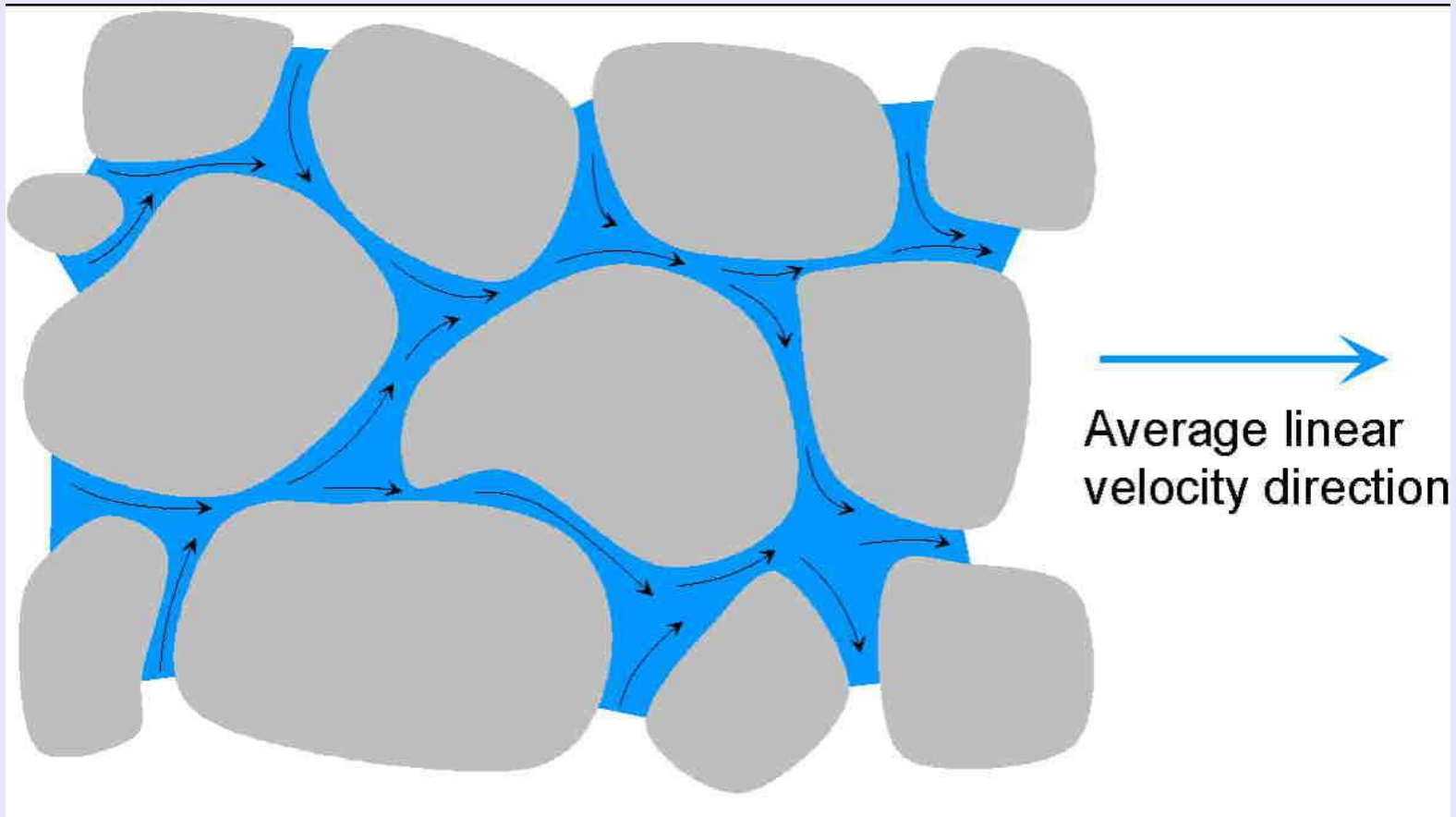
Hoe snel stroomt grondwater zo ongeveer?

1. 1 meter / seconde
2. 1 meter / minuut
3. 1 meter / dag
4. 1 meter / maand

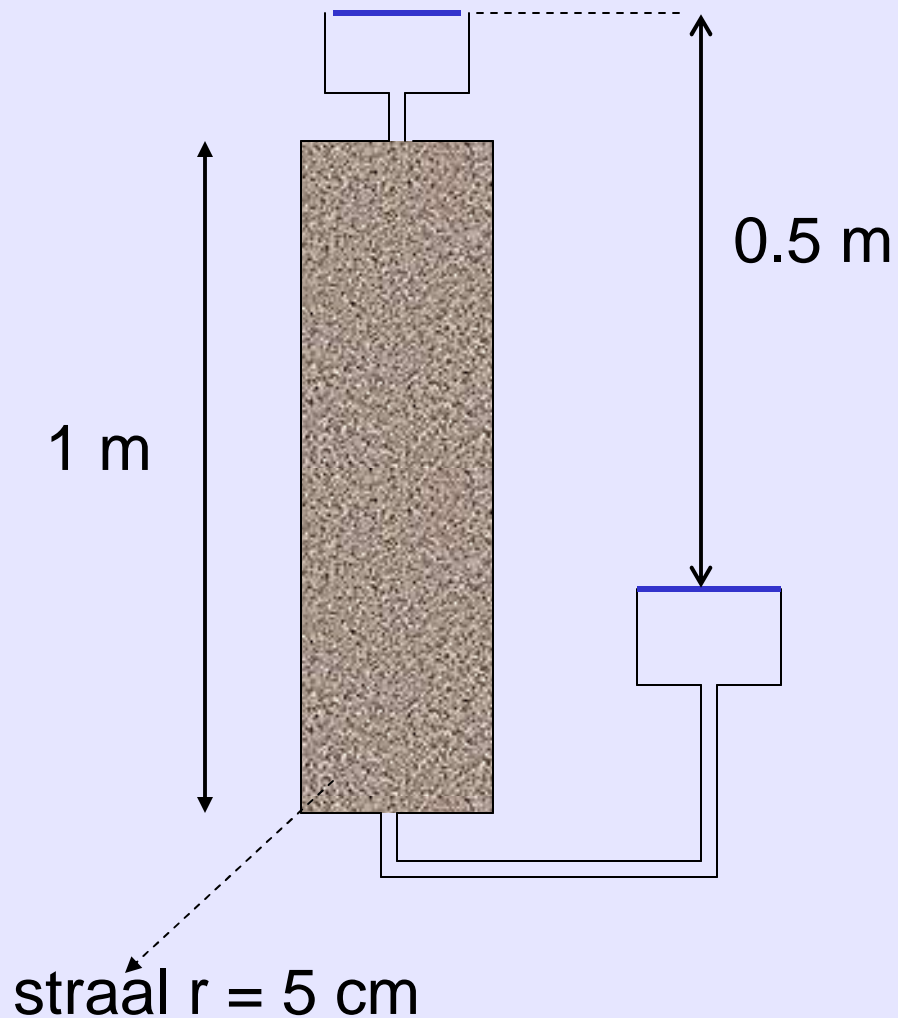

Specifiek debiet is het debiet dat stroomt door een vlak met oppervlakte 1.

Maar wat is nu de gemiddelde snelheid van het grondwater?

Hoe lang duurt het voor een water deeltje om van boven naar beneden door deze kolom met zand te stromen?

Gegeven:

$$k = 6 \text{ m/d}$$

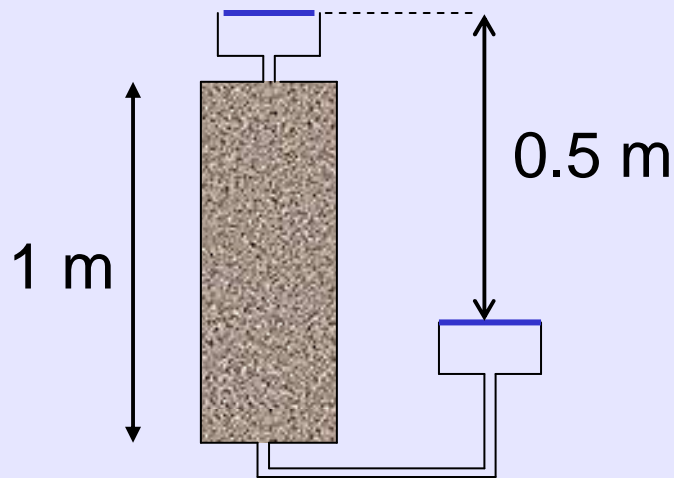
$$\text{porositeit } n = 0.25$$

$$q = k * \Delta h / L$$

$$= 6 * 0.5 / 1 = 3 \text{ m/d}$$

Hoe lang duurt het voor een water deeltje om van boven naar beneden door deze kolom met zand te stromen?

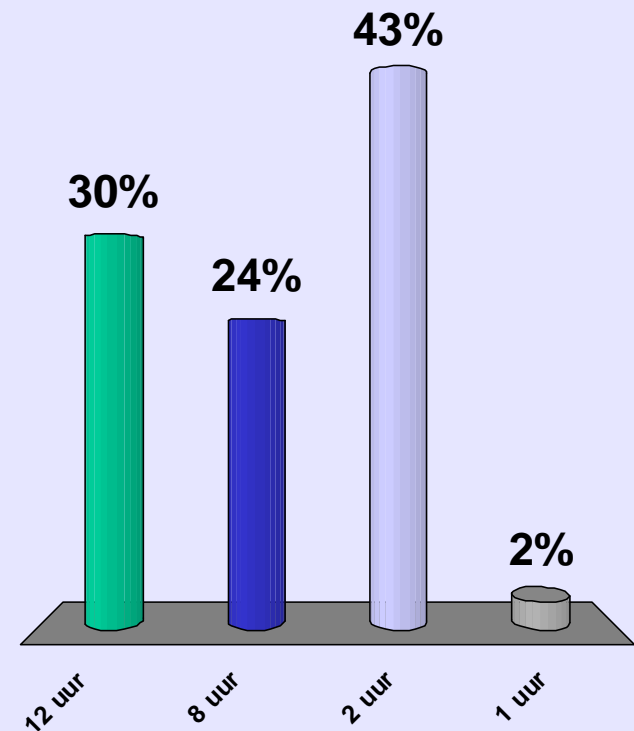

$$k = 6 \text{ m/d}$$

$$n = 0.25$$

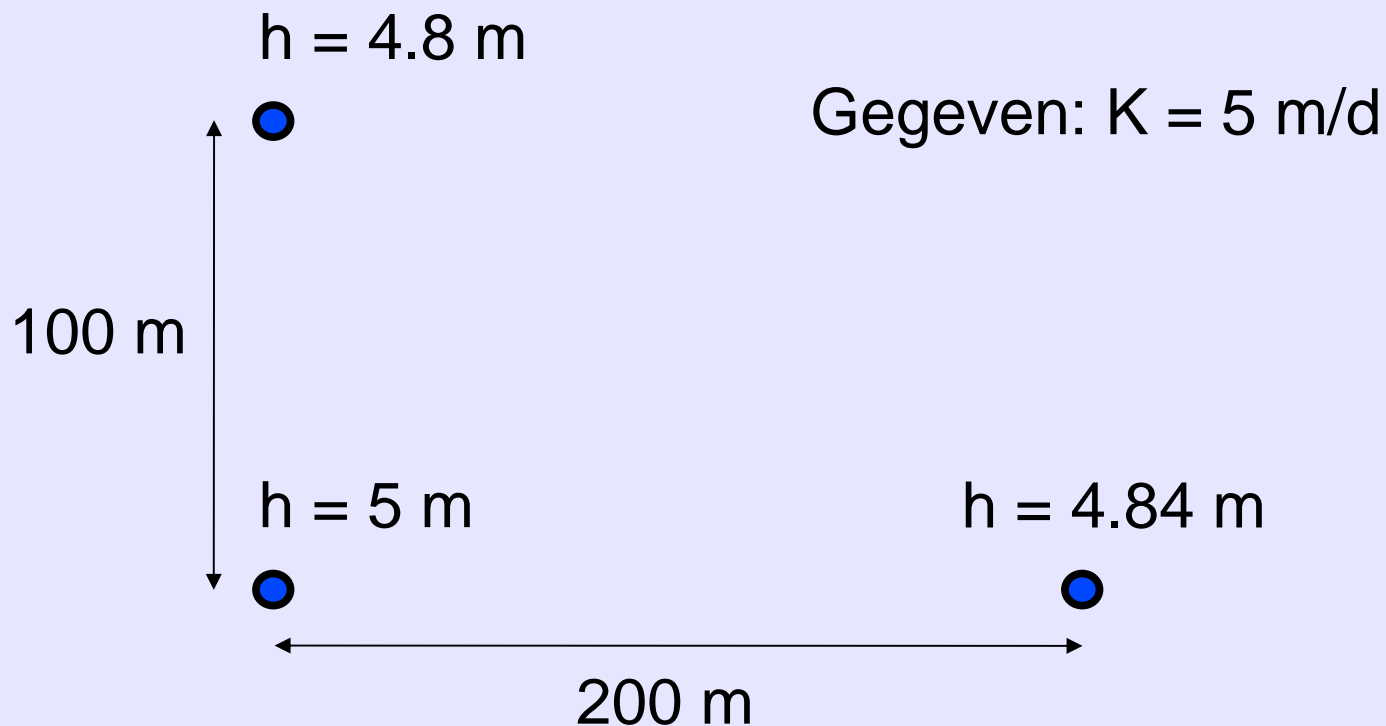
$$q = 3 \text{ m/d}$$

1. 12 uur
2. 8 uur
3. 2 uur
4. 1 uur

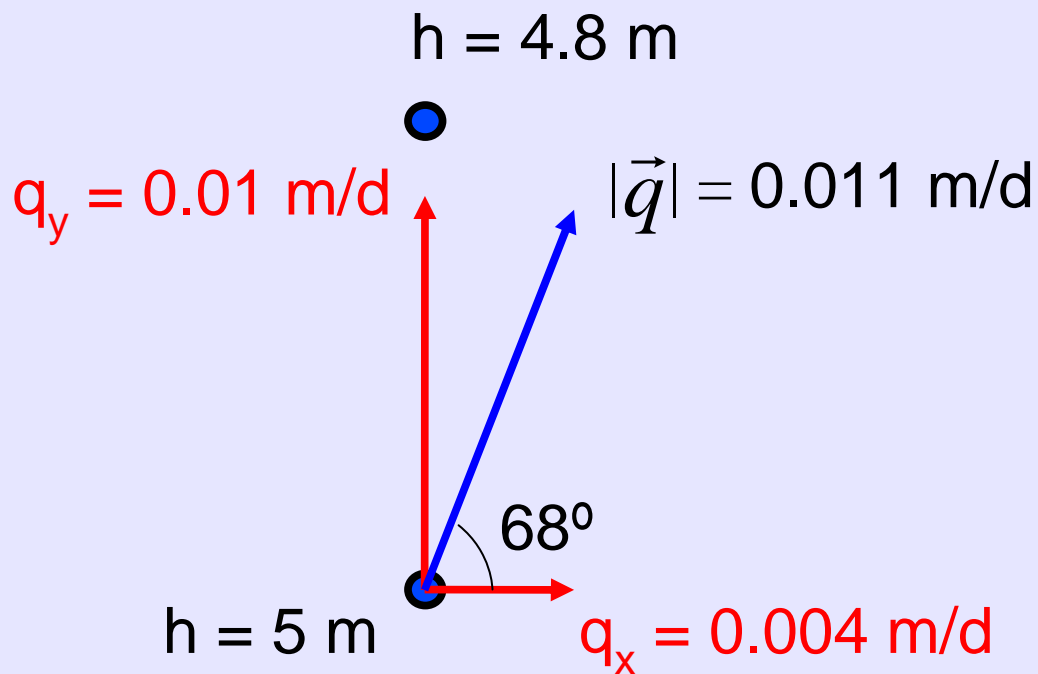
Voorbeeld: uniforme stromingsberekening met 3 peilbuizen

Wat is de richting en grootte van het specifiek debiet?

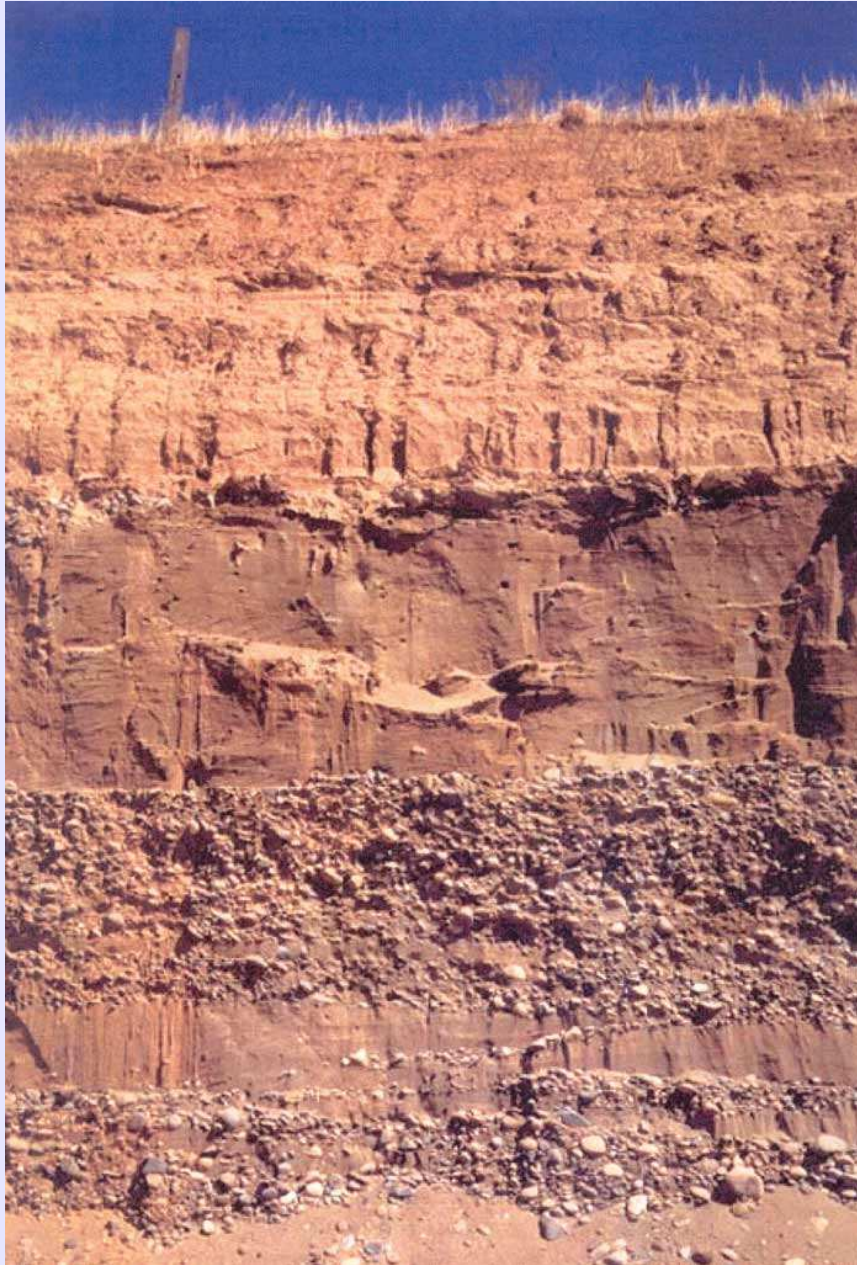
Lengte en richting van specifiek debiet vector bepaald uit componenten in x en y richting

Gegeven: $K = 5 \text{ m/d}$

● $h = 4.84 \text{ m}$

Grond bestaat vaak uit kleine laagjes

De verticale doorlatendheid is vaak kleiner dan de (gemiddelde) horizontale doorlatendheid

Vertikale anisotropie

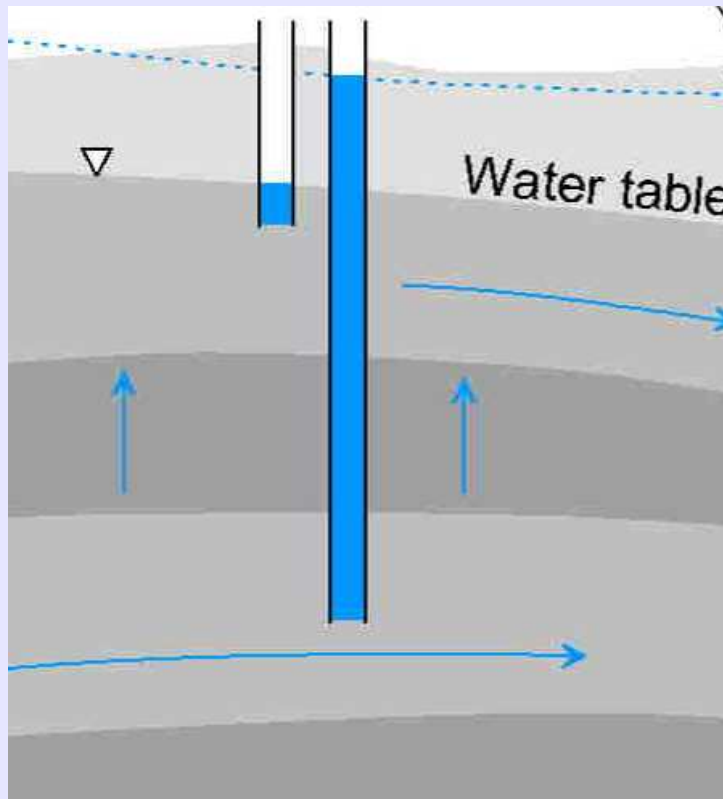
Maar wij gaan hier uit van homogene pakketten

Aquifers (watervoerende pakketten) worden gekarakteriseerd door de tranmissiviteit

Stroming door aquifers is voornamelijk horizontaal (Dupuit benadering)

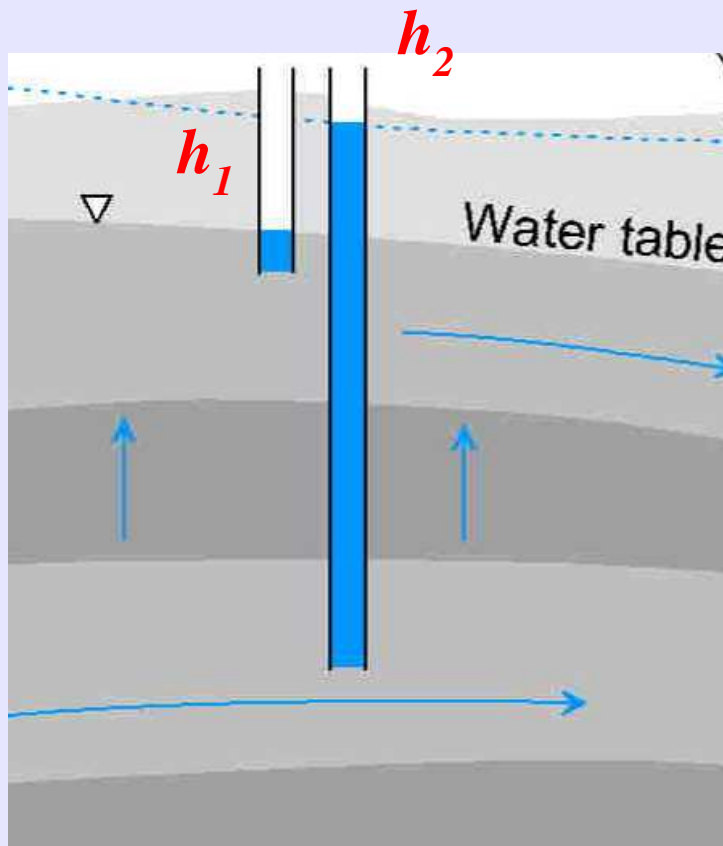

Doorlaatvermogen of tranmissiviteit van een aquifer $T = KD$ (ook wel de KD waarde genaamd)

Dikte D

Leklagen (scheidende lagen) worden gekarakteriseerd door de weerstand

Stroming door leklagen is voornamelijk vertikaal

Vertikale stroming door leklaag is

$$q_z = K_z \frac{h_2 - h_1}{D}$$

Dikte D

Definieer weerstand $c = D / K_z$

$$q_z = \frac{h_2 - h_1}{c}$$

Voorbeeld

Een opslagdepot voor vervuilde grond heeft een kleilaag aan de onderkant en vrijwel ondoorlatende zijkanen. De stijghoogte in de zandlaag onder de kleilaag is 20 meter. Om te zorgen dat er geen vervuild water uit het opslagdepot lekt, wordt er constant water uit het opslagdepot gepompt zodat de grondwaterstand in het depot op 19 meter blijft.

Gegeven: Het opslagdepot is 40 bij 40 meter, de porositeit van de vervuilde grond is 0,3, de dikte van de kleilaag is 0,5 m, de doorlatendheid van de kleilaag is 1 mm/d en de porositeit van de klei is 0,1.

Gevraagd:

- a) Wat is het specifiek debiet door de kleilaag?
- b) Hoe lang duurt het voor een waterdeeltje om door de kleilaag te stromen?
- c) Hoeveel water moet er per dag uit het opslagdepot gepompt worden om de grondwaterstand in het opslagdepot op 19 m te houden?
- d) Als de pomp 4 weken stuk is, hoeveel zal de grondwaterstand in het opslagdepot dan ongeveer stijgen?
- e) Leg uit of je antwoord onder c) aan de hoge of aan de lage kant is.

Is ons antwoord onder c) aan de hoge of lage kant?

1. Aan de hoge kant
2. Aan de lage kant

